

СТАНОВИЩЕ

на доц., д.физ.н. Димитър Иванов Трухчев от Института по океанология при БАН по конкурса за професор, обявен от ИО-БАН в «Държавен вестник» бр. 93/25.11.2011 по научната специалност „неорганична химия(морска химия)“

Обща характеристика. За участие в конкурса са постъпили и приети документите на един единствен кандидат - доц. д-р Галина П. Щерева от Института по океанология, в момента – ръководител на секция «Химия на морето». По специалност е инж.-химик със специалност „технология на водата“, получена през 1978 г. във ВХТИ „Проф. А. Златаров“, Бургас. Работи в ИО от 1978 г. последователно като химик, научен сътрудник и доцент, от няколко години е научен секретар на ИО. Има завършени квалификационни курсове. В периода 1984-1988 г. е редовен аспирант в Москва, където защитава успешно дисертация и придобива образователната и научна степен „доктор“. Между 1993 г. и 2008 г. е преподавател в различни варненски вузове, ръководила е 22 дипломанта от университети във Варна, София и Москва. Непрекъснато е ангажирана с проекти на национално и международно ниво, включително по програми на ЕО, НАТО, двустранни междуправителствени и междуакадемични договорености, някои от които доц. Щерева успешно ръководи. Планира и сама участва в изпълнението на морски експедиции за осъществяване на експериментални изследвания. Развива активна експертна дейност на академично, национално и регионално ниво, вкл. като национален консултант по оценки на замърсяването на Черно море за програмата UNDP на ООН и лицензиран експерт на МОСВ. Очевидно изявите на доц. Г. Щерева са по цялата скала на спектъра на научната дейност – изследователски, приложения и педагогически, като преобладават научно-приложните изследвания.

Научните резултати са отразени в 19 статии в международни списания и сборници, 19 статии - в наши списания и поредици, още 29 са публикуваните в пълен текст доклади от международни конференции; показано е и участие с различен вид доклади пред международни и национални научни форуми. За сравнение публикациите преди хабилитирането за «доцент» през 2002 г. са общо 47, в т.ч. авторефератът на доктората. Тези цифрови показатели

показват, че доц. Щерева поддържа постоянна висока публикационна активност. Показани са 184 цитата, като 142 са в международни издания - голяма част от тях с импакт-фактор и 4 монографии. Те, както и разработваните международни проекти, свидетелстват, че кандидатът е добре известен на специалистите по морска химия и проблеми на околната среда в региона на Черно море.

Оценка на приносите. Детайлизирани са важни характеристики на пространствено-времевата изменчивост на полетата на сероводорода (природен феномен за Черно море), кислорода и зоната на тяхното съвместно съществуване. За акваторията на Черно море, прилежаща на българския бряг, както и за северозападния шелф пред устието на р. Дунав – най-същественят антропогенен фактор за басейна на цялото море, са получени нови знания за особеностите в разпределението на основните химични компоненти по целия воден стълб от повърхността на морето до дъното. За западната част на Черно море се отнасят и изследванията върху: а) био-геохимичния цикъл на азота в морската вода; б) динамиката на основните химични параметри в различните морски и крайбрежни езерни системи в условията на развито антропогенно натоварване; в) процесите на взаимодействие и акумулиране на органично вещество от атмосферата в повърхностния слой на морето. Натрупаните знания за химизма на морските води пред българския бряг са обобщени и на тази база крайбрежните води са районирани като за всяка зона са изведени характерните условия, представителни за техния химизъм. Като цяло резултатите от тези изследвания носят нови знания и служат за издигане на хипотези за причинно-следствените връзки между основните химични параметри, динамиката на морската среда и биотата. Основните резултати на кандидата са с висок икономически ефект или служат за изготвяне на различен род ОВОС-и, а голяма част от тях са внедрени в практиката.

Забележки: Поставеният в списъка с цитатите под №94 е автоцитат, №№ 115, 120, 129-131 са неясни като издания, №№ 25, 26, 61 и 137 са неразпознаеми за мен. Физичните и химичните изследвания съставляват основата на океанографията, т.е. те са фундаментът на останалите морски приложения, известни като океанология. Отношението към тях в ИО никога не е било от нужните позиции, Г. Щерева е последният хабилитиран по морска

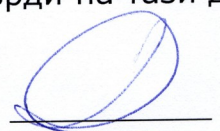
химия и единствен с докторат от тази област. Затова е нужно тя самата да прояви по-голяма настойчивост и натиск върху няколкото докторанта от секция „Химия на морето“, за да ги „доведе“ до успешна защита и способства за развитието им.

Лични впечатления. Познавам кандидата от многогодишната ни съвместна работа като служители на ИО, включително – от съвместни научни изследвания и натурни наблюдения, както и от изяви като експерти. Отличава се с висока степен на отговорност към поети ангажменти, съпричастност към проблемите на българската наука (и ИО в частност) и към съхраняване и развитие на традициите на океанографските изследвания, поставени от нейния учител проф. А. Рождественски. Умее да организира специалистите от секцията си и да обединява по-широк кръг учени около общи изследователски цели.

Заклучение. Доц. д-р Щерева е завършен специалист, показала е, че може да поставя самостоятелно значими научни и приложни задачи, да ръководи големи проекти и да обучава квалифицирано бъдещи специалисти. Като утвърден учен има важната задача да отстоява позициите на морската химия и на най-съществената ѝ обществена функция по осигуряване на ефикасен контрол над екологичното състояние на природната среда в акваторията на Черно море. Имайки предвид всичко изказано по-горе поддържам кандидатурата на доц. Щерева за заемане на академичната длъжност „професор“. Препоръчвам на колегите от Научното жури също да я подкрепят, а на Научния съвет на ИО-БАН - да я утвърди на тази длъжност.

28.II. 2012 г.

гр. Варна

(Д. Трухчев)